

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

Факултет “Международна икономика и политика”

Катедра “Международни икономически отношения и бизнес”

Д о к л а д

по дисциплината „Европейска икономика“

на тема:

**„Сравнение между Европейски съюз, Европейска асоциация за свободна
търговия, Европейското икономическо пространство“**

Изготвил:

Ия Костова

ф.н. 15113002

Проверил:

гл. ас. д-р М. Моралийска

София, 2017 г.

УВОД

Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) е създадена през 1959 г. по инициатива на Обединеното кралство, което е благоприятствало либерализацията на търговията чрез междуправителствено сътрудничество, а не чрез процес на многонационална интеграция, насочен към ЕОВС и ЕИО. Когато през 1973 г. Обединеното кралство и Дания са прехвърлили своята принадлежност от ЕАСТ към ЕИО, като мащабът на търговските им отношения с другите държави от ЕАСТ е довел до необходимостта от премахване на митническите бариери между двете групи страни. В резултат на това са били сключени споразумения за свободна търговия през 1972 и 1973 г. между Европейската икономическа общност и страните от ЕАСТ. Тези споразумения са премахнали митата и ограниченията върху търговията с промишлени продукти. Освен това Общността се е съгласила с някои компромиси относно Общата селскостопанска политика, които са били съчетани с реципрочни отстъпки на ЕАСТ в областта на селското стопанство. Свободната търговия между ЕИО и ЕАСТ функционира по задоволителен начин и е довела до устойчив растеж на търговията между двете групи страни (Bryn, 2010)

През 1989 г. председателят на Европейската комисия Жак Делор и Европейският съвет са постигнали съгласие за по-нататъшно укрепване на отношенията между двата европейски търговски блока. Преговорите са приключили през октомври 1991 г. между Общността и ЕАСТ като орган за основните, правни и институционални аспекти на подобно глобално споразумение. Договорът за Европейското икономическо пространство (ЕИП) е бил подписан през 1992 г. от правителствата на дванадесет държави от ЕС и шест държави от ЕАСТ (Caraldo, 2014). В резултат на негативния швейцарски референдум за Договора за ЕИП на 6 декември 1992 г. и присъединяването към Европейския съюз от 1 януари 1995 г. на бившите членове на ЕАСТ Австрия, Швеция и Финландия, в Договора за ЕИП са се асоциирали само Норвегия, Исландия и Лихтенщайн.

Целта на доклада е да разгледа функционирането на ЕИП през призмата на приликите и различията с ЕС и ЕАСТ.

1. ИСТОРИЯ

С разпадането на комунизма в Централна и Източна Европа европейците стават по-близки съседи. През 1993 г. единният пазар се допълва от "четирите свободи" на движението на стоки, услуги, хора и пари. Деветдесетте години на XX век са десетилетие на два договора: Договорът от Маастрихт за Европейския съюз през 1993 г. и Договорът от Амстердам през 1999 г. Хората са били загрижени за това как да защитят околната среда и как европейците

могат да действат заедно, когато става дума за сигурност и отбрана. През 1995 г. ЕС е добавил още три нови члена: Австрия, Финландия и Швеция. Едно малко село в Люксембург дава името си на "Шенгенските" споразумения, които постепенно позволяват на хората да пътуват през границите. Комуникацията става по-лесно, тъй като все повече хора започват да използват мобилни телефони и интернет.

Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) е междуправителствена организация, създадена през 1960 г., за да популяризира свободната търговия и икономическата интеграция между Австрия, Дания, Норвегия, Португалия, Швеция, Швейцария и Великобритания. ЕАСТ е била създадена и с цел икономически да компенсира политически Европейската икономическа общност (ЕИО), която сега е известна като Европейския съюз (ЕС). Основната разлика между ранните ЕИО и ЕАСТ е била липса на обща външна митническа тарифа и следователно всеки член на ЕАСТ е бил в състояние да установи индивидуални мита или индивидуално свободни търговски споразумения с държави извън ЕАСТ (Chase, 2013). Само четири членки, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария, остават в ЕАСТ към настоящия момент.

Договорът за ЕИП е подписан в Порто на 2 май 1992 г. и е влязъл в сила на 1 януари 1994 г.

Европейската икономическа зона (ЕИП) обединява държавите-членки на ЕС и три от държавите от ЕАСТ (Исландия, Лихтенщайн и Норвегия). Тя е създадена с Договор за ЕИП, международно споразумение, което дава възможност на тези три държави от ЕАСТ да участват пълноценно в единния пазар. Тя обхваща четирите свободи - свободното движение на стоки, капитал, услуги и лица, плюс правила за конкуренцията и относно държавните помощи и хоризонталните зони, свързани с четирите свободи.

28-те държави-членки на ЕС, заедно с трите държави от ЕАСТ, Исландия, Лихтенщайн и Норвегия, съставляват договарящите се страни от ЕИП (31 държави от ЕИП). На разговорен език последните три се определят с термина „ЕАСТ държави от ЕИП“, за да се изясни, че другата държава от ЕАСТ, Швейцария, не е страна по Договора за ЕИП. Въпреки това в Договора и свързаните с него правни текстове (например в решенията на Съвместния комитет) този термин се отнася до трите държави и също така се разбира, че се изключва Швейцария (Caraldo, 2014).

Договорът за ЕИП уточнява, че когато дадена държава стане член на Европейския съюз, тя също така трябва да стане страна по Договора за ЕИП (член 128 от ЕИП), като по този начин води до разширяване на ЕИП.